

D o d a t a k

V R A T A R I C A N E B E S K A

Drama u 4 čini

I I . Č I N

(Kod objelodanjenja I. čina u prošlom Novom Glasu godala se je jedna veća pogriška. VRIME godanja drame nije ljetno 1925., nego 1525. To je doba, kad se je i u kloštre uvukao vjerski i duševni nemir, iz koga je nastala reformacija. I u samostani se je širila želja za individualnim, osobnim životom. Zato je godanje sridnjovječne legende presadjeno u ljetno 1525.)

II. čin se goda oko tri ljeta kasnije. MJESTO: družinska soba ili predvorana u gradu Rosenberg. (Rosenburg se je prije zvao Rosenberg.) Po zidina visu slike prvašnjih grofov i staro oružje različne vrsti, među njim i jedan meč, koga će grof Rudolf kasnije upotrijebiti pri dvoboju. U sredini velik hrastov stol i starinski stolci. U jednom nugalju veća starinska ladica, u drugom nugalju po mogućnosti kaljeva peć (imitacija). Od lijeve strane ide se nutar u grad (veća vrata). Od zad se ide po stepenica gori u druge prostorije grada.

1. PRIZOR: Dolores i grofica Valerija od Rosenberga

DOLORES prostira stol za ručenje. Meće pladnje na stol. Donese vrč vode i vrč vina. Tužna je.

VALERIJA gizdava mati grofica pojavi se od zad na stepenica i nazlobno gleda Doloresu. Po nekom vrimenu pita: Kade je moj sin, Rudolf?

DOLORES (uzbunjena trgne ramenom): Ne znam.

VALERIJA (okrivljajući): "Ne znam, ne znam!" Ni toga ne znaš reći "prosin, gospa grofica"? Od toga sam te odučila, da me zoveš majkom. Ali naučit se ne kaniš, da me zoveš groficom i gospom, kako se dostoji za jedinu sluškinju.

DOLORES (tvrdo): Ja nisam došla ovamo za sluškinju!

VALERIJA: Nego? Meni za snahu? Ha-ha-ha! Zač se pak ne odaješ za mogega sina?

DOLORES: Rudolf je meni sveto obećao, da će me zeti za ženu.

VALERIJA: Da, za ženu za par noći, dokle te se ne zasiti.

DOLORES: On mi je prisegao, da će mi pred oltarom sprogovoriti vjernost do smrti.

VALERIJA: Hah-ha-ha! Jedan grof Rosenberg, jerb i gospodar ovoga grada i jedna uskočena koludrica! Krasan par!

DOLORES: On mi je rekao, da ćemo od solnogradskoga nadbiskupa dostati dozvolu za ženidbu.

VALERIJA: Od mogega brata? Nikad i nikad! Ne samo zato ne, kad si bila koludrica i kad si svoje zagovore prekršila...

DOLORES (ju prekine): Moji zagovori su nevaljani.

VALERIJA: Nevaljana si ti i po svojem rodu!

DOLORES: Gdo to more reći? Koludrice su me našle umotanu u dragocjene čipke...

VALERIJA: Izvrženu na prag jednoga samostana! Te čipke je mogla tvoja mati ukrast.

DOLORES: Dajte mira mojoj nepoznatoj majki!

VALERIJA: Da! Nepoznatoj! O njoj samo toliko znamo, da je svoje vlastito dite ostavila ležati na ulici.

DOLORES: To je sve znao Vaš sin Rudolf. Ipak me je izabrao za svoju zaručnju.

VALERIJA: Za zaručnju? Neka tako bedavo govorit! Dovukao te je sebi za ljubavnicu, za šohajku, kako je pred tobom dovukao tucete drugih.

DOLORES: On mi je prisegao, da odsle mene samu ljubi. Ali Vi niste hteli privoljiti u naše vjenčanje. Vi ste se postavili med nas i razdružili nas!

VALERIJA: Ja? Ja sam vas razdružila? Zač pak Rudolf nije bio ovu noć uza te? Zač bludi po drugi žena?

DOLORES: I tomu ste nek Vi krivi! I vidit ćete, dojt će još kastiga na Vas, ako i dalje Vi, Vi sami gonite svoga sina u pustolovine i nesriću!

VALERIJA (srdito): Muči, čemernjača! Kad tebe ne bi bilo ovde, jur bi se bio moj sin sigurno oženio za ku groficu ili još i za kneginju.

DOLORES: Ah!? Dakle ipak nisam nigdo! Ipak nisam dekla! Vaš sin ipak još toliko visi na meni, da se ne kani ženiti za drugu.

VALERIJA: Tiho budi! Kad te van hitim, bit će moj sin opet slobodan.

DOLORES: Pokusite me van hititi! Ali to Vam se neće ugodati! Da, sada još manje nego li prije!

VALERIJA: Zač sada manje neg prije?

DOLORES: A zato, ča mimo mene još nigdo ne zna; dosle ni Rudolf još ne.

VALERIJA: A ča bi to bilo?

DOLORES: A da će naša ljubav konačno sād nositi. Još dobro pol ljeta i ja ću roditi Rudolfu sina.

VALERIJA: Oho! Ovo si si dobro izmislila, ti hudobnjača!

DOLORES: Nisam si tribala izmisliti. To jažnam!

VALERIJA: Gdo zna, gdo je otac tomu ditetu?

DOLORES (uzrujano): Gdo drugi bi bio, ako ne Rudolf?

VALERIJA: Hm! Znamda ov poljski pjesnik, ki se toliko osmiće oko tebe.

DOLORES: Ppfuj! Sramujte se!

VALERIJA: S'ramuj se ti! Misliš, da sam slipa? Vidim, kako te ov Poljak žrka svojim očima.

DOLORES: On mi kao putujući pjesnik (trubadur) pjesme pjeva. Ali Vi ste u svojoj tamnoj duši tako pokvareni, da uopće ne znate, ča je plemenita

VALERIJA: Hah! Plemenita ljubav? Zač ne bi mogao biti tabastard ljubav. u tvojoj utrobi od ovoga Poljaka?

DOLORES: Ne-ne! Ovako me ne ćete dostat! Stanislav još misec dan nije ovde, a ja sam barem jur u tretom misecu noseća.

VALERIJA: Pak još uvijek nisi povidala Rudolfu, kako se stoji s tobom?

DOLORES: Nisam se ufala.

VALERIJA: Bojala si se, da će te van hititi!

DOLORES: Nisam se toga bojala. Ali otkad ga je začarala mlada susjedska grofica, nima vrimena za me. (Pomirljivo:) Kad bi barem mi dvi skupa držale, da bi ga čuvale od pogibelji. Ča će biti, kad se bude vratio susjedski grof Ulrik od Ebersteina?

VALERIJA: To neka ne bude tvoja briga! A da ćemo mi dvi skupa držat, toga doživit nećeš! A ni toga ne, da ćeš koč biti zakonita grofica od Rosenberga. Bolje se spravi na put s ovim Poljakom. To je pravo društvo za tebe: is kloštra uskočena koludrica i putujući pjesnik. Obadva prez prave domovine, obadva nigdori u ovom svitu.

2. PRIZOR: Dolores, grofica Valerija i pjesnik Stanislav

STANISLAV (Dōjde nutar, u ruki nosi gitaru. Čuje zadnje riči i odgovara na nje): Oho! Takovi nigdori nismo mi pjesniki. Sigurno ćedu buduća po-

valjanja nas pjesnike i naše pjesme bolje držati u spominku nego li grofe i kneze. - Ali oprostite, drage gospe, da ovako borbeno počinjem. Zapravo sam Vam hotio željiti dobro jutro i lip ugodan dan, ki neka ispuni sve naše otajne i očite želje.

VALERIJA: Ako se ispunu moje želje, onda navečer nećete biti već ovde ni Vi, ni Dolores.

STANISLAV: Ja ću rado dalje pojtii. Pozivaju me u mnoge kaštele i grade. Ali Vaš sin želji moje društvo. Mogli ste čuti čer, kako me je presikao, kad sam mu rekao, da kanim dalje putovati.

VALERIJA: Rudolf uvijek triba koga pri igranju i luncanju.

STANISLAV: A ča se tiče mlade grofice Dolores...

VALERIJA: Rekla sam Vam, da ona nije grofica i nikad neće biti.

STANISLAV: Ako mi dozvolite, ja ipak mislim, da ju Vaš sin neće ističati. On zna, kakovu dragocjenost posidje u njoj.

VALERIJA: Oh, dragocjenost!

STANISLAV: Ako ju ne kanite primiti za snahu

VALERIJA: Nikad i nikad!

STANISLAV: Onda zahadjajte s njom kao s gostom. Kako lip bi bio svit, kad bi ljudi jedan drugoga barem malo cijenili, poštovali i ljubili.

DOLORES: Ostavite to, gospodine Stanko! Vidite da gospa grofica nima srca.

VALERIJA: Ah, nek ti imaš srca, kad ti se umilja na grofiju.

3. PRIZOR: Dolores, grofica Valerija, Stanislav, grof Rudolf

DOLORES: (javno je dojahao i još zasopljen dojde u dvoranu. Čuje zadnje riči i razstrašen krikne): Tiho bit! Jur se opet svadjate? Ne moru li dvi žene u istom živiti pod jednim krovom? Ja kanim mir imat! Ste razumile?

DOLORES: Gdo ne da mira? Tvoja mati, ka me gleda za sluškinju, po koj može gasiti!

VALERIJA: Gdo gazi po tebi?

RUDOLF: Jur sam sto puti rekao, Dolores nij tvoja dekla!

VALERIJA: Nego ča je?

RUDOLF: To tebi ne ide sputa! Za kuhinju, za dekle skrbi se ti! A koga si ja pozovem za gosta, to je moj posao. Ili nisam ja gospodar u ovom gradu? Vas je stvorilo kada!

VALERIJA: Da, ali Dolores tvrdi, da je ^{ona} tvoja zaručnja.

DOLORES: Nisi me za zaručnju doprimio ovamo? Nisi mi obećao, da ćeš me vesti za pravu zakonitu ženu?

RUDOLF (zlovoljno): Morem bit ja zato, da moj ujac, solnogradski nadbiskup ništa ne odgovara na moja pisma?

VALERIJA (na stran): Zato sam se jur ja skrbila, da ne bude odgovora.

RUDOLF: Još se uvijek čudim i tomu, da se moja teta iz Beča ništa ne javlja. Čudno je, da ne protestira. A otprimio sam joj najdražu ovčicu. Ča veliš ti tomu, Dolores?

DOLORES: Toga ne morem razumiti.

VALERIJA: Moja sestra je imala previše popustljive ljubavi k tebi. Zato se i sada zakrivati tvoju zloću.

RUDOLF: A ti si na vas svit ljubomorna, još i na svoju sestru. Ti ništa drugoga nimaš u glavi, neg da mene zapleteš u hištvo s kakovom dugočasnom grofovskom kćerom. A ja kanim još uživati život, uživati slobodu.

DOLORES: Ali Rudi, Ti si mi obećao...

RUDOLF: Obećao, obećao... Velim ti, da zaman pišem u Salzburg. A to ti najbolje moraš znati, da se ne moremo ženiti, dokle nije crikvene dozvole.

VALERIJA: ženiti, ženiti! Ovoga nacviranja već ne morem poslušati.

(Projde po stepenica gori, nutar u druge prostorije grada.)

DOLORES: Morali bi ča drugoga pokusiti, da se izreču moji zagovori za nezaljene.

RUDOLF: Si ti spametna? Budmo srićni, da se nigdo ne zanima za nas. Ako

se dozna, da sam ti ja pomogao uskočit iz kloštra...

DOLORES: Pomogao? Ti si me na to natentao, nagovorio...

RUDOLF: Zbog mene, dakle nagovorio. Onda moru i na me odrizati kakovu crikvenu kaštigu. Nij li tako, Stanislave?

STANISLAV: Hja, moguće bi bilo.

RUDOLF: Stojiš ovde kot driveni svetac. Zač si tako šutljiv?

STANISLAV: Gospa grofica... RUDOLF: Moja mati?

STANISLAV: Da. Ona mi je dala preporuku, da putujem dalje.

RUDOLF: Ovdje ćeš ostati, Stanko! Ti si moj gost. STANKO: Ali...

RUDOLF: Ništa ali. Ostani ovde, čer si toliko dobio pri igri. To bi ti se vidilo, dragi moj, sad s velikim dobitkom utegnuti dalje...

STANISLAV: Nije bila moja misao. Gospa grofica...

RUDOLF: Ne mari se za nju. Ja idem sad malo spavati. A onda ćemo se igrati. Vidit ćeš, danas će ja imati sriću. Još i tvoju gitaru ću dobiti.

STANISLAV: Ojoj! Kako ću onda dalje putovati prez moje gitare?

RUDOLF: Ovdje ćeš ostati! Ča ne Dolores? Barem i ti imaš društva.

DOLORES: Rudi, kade si bio noćas?

RUDOLF: Pst! To nije ništa za uši jedne bivše koludrice.

DOLORES: Zač me zoveš koludricom? Kaniš me najzad poslati u kloštar?

RUDOLF: Od toga ni pominka nij!

DOLORES: Zač onda ne ostaješ pri meni? Zač si cijele noći kod mlade grofice Eberštein?

RUDOLF: Ah, ti špijuniraš za manom? DOLORES: To nikakova otajnost nij.

STANISLAV: I gospa grofica, tvoja mat, je isto rekla, prije neg si došao.

DOLORES: Rudi, premisli, kako pogibeljno je to. Ča će bit, kad grof Ulrik najzad dojde?

RUDOLF: Ah, ta neće toga doznat. Pak kakovim pravom ta stari djed smi imati tako mladu i lipu ženu? I onda ju još ostavi samu!

DOLORES: Znaš, kakova pogibelj je to za te?

RUDOLF: Iz tebe isto tako govori ljubomornost, kot iz ust moje majke. Vi žene ste sve jednake.

STANISLAV: Dolores ima pravo. Pogibelj nije mala. Ravno stariji muži znadu biti jako ljubomorni na svoje mlade žene.

RUDOLF: Pjesniče, zapameti si! Jedan grof Rosenberg ljubi pogibelj ne samo u boju ili dvoboju ili pri lovu, nego i drugde... A kod žen osobito!

DOLORES: Je znamda ta ljubav k pogibelji igrala ulogu i kod toga, kad si me nagovorio, da uskočim s tobom iz kloštra?

RUDOLF: Ča ću tajati, ta opasnost je učinila moj užitak dvostrukim. Ali sad mi dajte počinit. A vi se zabavljajte med sobom! (Projde gori.)

4. PRIZOR: Dolores i Stanislav

DOLORES (potresena gleda za Rudolfom i zamišljeno veli): Dakle ne samo iz ljubavi, nego iz pustolovine. Ili znamda i više iz pustolovine nego ljubavi. A ja sam bila tako luda, da sam mu vjerovala.

STANISLAV: Ne smite to tako razumiti. Grof Rudi sliši med onakove muže, kod kih se ljubav i pustolovina spletu ujedno.

DOLORES: Jesu li takovi muži uopće sposobni ljubiti?

STANISLAV: To je zanimljivo pitanje, o kom bi se dalo mnogo razgovarati.

DOLORES: Ja sve bolje i bolje vidim, da njegova ljubav ništa drugo nije, neg velika sebičnost. On zapravo nikoga ne ljubi odlag samoga sebe. U ljubavi išće samo uživanje, pustolovinu. A ja sam bila tako luda, da sam mu

STANISLAV: Ja mislim, da Vas je on ipak ljubio na svoj način. Vjerovala.

DOLORES: Ljubio me je? Na svoj način? To dakle znači, da me već ne ljubi.

STANISLAV: Toga nisam rekao. DOLORES: Ali ja ću ti reći, da me već ne ljubi.

STANISLAV: Vi se morate naviknuti na njegov način ljubavi.

DOLORES: Na njegov način? Ja sam išla s njim u svit, da doživim ljubav, veliku ljubav. Doživila sam ju kod sebe, ali kod njega ne. On nek samoga sebe ljubi. Jesu li svi muži ovako sebični u ljubavi?

STANISLAV: Ne zaboravite, Dolores, da je i med ženami sebičnih ljudi. Pomislite samo na staru groficu. Rudi je mogao od nje pojerbati sebičnost.

DOLORES: Recite mi, postoji li uopće prava ljubav na svitu i u čem ona postoji? Ča je zapravo ljubav?

STANISLAV: Smim Vam odgovoriti s jednom pjesmom? (Zasvira na gitari)

Ljubav je dar
od Boga dan človiku.
Pjesnik ju kot moć čudnovitu
predstavlja jalnom svitu.
Ljubav je moć,
ali i bol,
ka sol i slast da žitku.

DOLORES: Od koga je ova pjesma?

STANISLAV: Od Henrika Isaac-a je melodija. Teks sam si ja sada na brzo izmislio. Njegov tekst (O liebes Herz) glasi ovako:

O srce, čuj!
Poslušni tužbu moju!
Prikloni k meni ljubav svoju.
Glej moju bol,
Zdvojnosti noć
mi guši tužnu dušu.

DOLORES: To je tužna pjesma. Je ljubav uvijek tako tužna?

STANISLAV: Ne uvijek, ali mnogo puta. Ali čemu govoriti u teoriji o ljubavi? Smim Vam predstaviti jednu pjesmu, ku sam ovu noć napisao Vam u čast. Možda će Vam ona već reći o pravoj ljubavi.

DOLORES: Dajte, da ju čujem.

STANISLAV (tuče na gitari akorde i već recitira nego li pjeva. Pri tom nastaje sve strastveniji):

Tvoje su oči dva duboka vrela,
izvori sriće i boli.
Kad u nje gledam, zadržće mi burno
srce u ljubavnoj strasti,
kuplje se duša u boli i nadi.

(u drugom tonu) Ne gledaj me! Ne ljubi me!
Moj mir, moj san ostavu me.

Vatrena snaga, moć mladost tvoje
sve moje biće ražari.
Čeznem, umiram, na novo se rodim,
bivam u sunčenom sjaju
žarkoga podneva ljubavi vječne.

(u drugom tonu): Ah, gledaj me! Ah ljubi me!

5. PRIZOR! Moj mir, moj san, oj vrati se!

RUDOLF (nenadijano se pojavi u pozadini pri zadnji stih pjesme):
Ah! Glej-glej! Kako krasno guču grlice. Stanko, dobro mi zabavljaš moju Dolorozu. (Obadva su neugodno iznenadjeni; kratka šutnja.)

DOLORES (dojde konačno do riči): Rudi! kako da si se već zbudio? Ja sam mislila, da ćeš duglje spavati? (Obraz mu se zamrača)

RUDOLF (podrugljivo): Ah, tako? Mislila si? Meni se čini, da sam cijelu vjekovječnost prospavao. Toliko mi se je zloga sanjalo.

DOLORES: Ča ti se je sanjalo?

RUDOLF: A da sam se borio s jednim strašnim divljim veprom (meristom). Htio sam ga ustriljiti, ali puška mi je pogovorila. Onda sam ga hotio prebosti. Ali on je zaskočio na me i nož mi je spao iz ruke. Znae, da nisam strašljiv čovik, ali i sad me strah popade, kad pomislim na strašne velike zube divlje živine. Otvorio je trubac, da mi odgrize glavu. U tom sam se hipcu probudio. Po cijelom tijelu bio sam pun mrzloga pota.

DOLORES: Ne mari se za sanju! Kad bi bio cijelu noć lipo uza me počivao, sigurno ne bi imao takove strašne sanje.

RUDOLF: (mahne rukom prema Dolorosi i pita Stanislava): Pjesniče, ako je istina, ti znaš i sanje razlagati.

STANISLAV: Znamda si imao čer kakovu borbu, ke nisi mogao završiti?

RUDOLF: Kakovu borbu bih bio imao mimo toga, da mi se je izvrsno račila večera kod grofice Eberstein. STANISLAV (zamišljeno): Eberstein?

DOLORES: Ča si večerao? RUDOLF: A ravno pečenju od divlje svinje.

STANISLAV: Vidiš, zato te je sada proganjao divlji merist u snu.

DOLORES: Ja ti uvijek govorim, da ne jiš toliko na večeru.

RUDOLF: Eh muči s tvojom kloštarskom mudrošću! Ja ne morem živiti kot jedna koludrica. Pak kade je jur ta večera? Ta mi već nije mogla uzrokovati teške sanje. Stanko, zaista ne znaš, ča znači ova sanja?

STANISLAV: Mogla bi i to značiti, da još kakova borba stoji pred tobom. Imaš znamda naminjeno kakov dvoboj danas?

RUDOLF: Kakov dvoboj bih imao?

DOLORES (prestrašeno zdigne ruku pred usta): S grofom Ebersteinom, ako najzad dojde.

RUDOLF (se nasmije): Ah, ta se još osam dan ne će vratiti, ako je istinu rekao svojoj mladoj ženi. I danas sam k njoj pozvan na večeru.

DOLORES (zdvojno): Danas opet? Pomisli, ako gdo povi grofu Ulriku Ebersteinu za tvoje noćne pohode kod njegove mlade žene.

RUDOLF: Gdo će povidati staromu bedaku, da sam mu roge nasadio. A pak iako mu gdo ča povi, staroga Ebersteina se još nikad nije bojao jedan mladi grof Rosenberg. (Predomisli se i nastavi) Ali ja mislim, pjesniče, da s tobom imam još jedan dvoboj.

DOLORES (prestrašeno): Kakov dvoboj? Zbog čega?

RUDOLF: Stanko zna zbog čega. Čer je toliko dobio pri kockanju. Danas mora meni služiti srića. Hodmo na posao! (Posadu se za stol i počnu u midenom peharu tresti i na stol bacati po dvi kocke.)

DOLORES: Ah, to vaše ludo kockanje! (Otide).

6. PRIZOR (STANKO I RUDOLF)

(Kockaju se i pri kockanju piju. Osobito grof Rudolf pije mnogo.)

RUDOLF (ispije punu čašu vina): Koliko si čer dobio?

STANISLAV: Par sto dukatov.

RUDOLF: Nek ne tako skromno. Sigurno je bilo blizu tisuć.

STANISLAV: More biti. Nisam tako točno brojio. Koliko ćemo danas staviti?

RUDOLF: Barem 50. STANISLAV: 50 najjednoč? Ne bi bilo bolje pet dukatov za svako oko? To bi bilo u slučajju najveće razlike ravno 50. Ako ja naprimjer imam na svakoj kocki samo jedan, a ti na obadvi 6.

RUDOLF: Eh, gdo će zbrajati pojedina oka? Ki već hiti, on je dobio 50 dukatov. STANISLAV: Meni mora biti pravo.

RUDOLF (natače iz mozane i opet pije): Na svaki način. Konačno si čer na ov način dobio tisuć dukatov. Daj da počnemo ozbiljno. Ti hitaš prvi! STANISLAV (stresa kocke i hiti): 3 pak 2.

RUDOLF: To ćemo lako nadmašiti: 6 + 5. Simo 50 dukatov.

STANISLAV: 6 + 4. RUDOLF: Oho to je pogibeljno. Ja imam 6 + 6. Hm, danas imam ja sriću. Još jednoč simo s 50 dukati!

STANISLAV: Jedan ima sriću u igri, drugi u ljubavi: 3 + 5.

RUDOLF: Ča kaniš s tim reć? 4 pak 4. 50 dukatov ostaje u blagajni. A sada još svaki meće u blagajnu 50. Ide dakle za 150.

STANISLAV: Ja imam sada 4 pak 4.

RUDOLF: A ja? Samo 4 + 3. Mraznu sriću imaš opet. Za jedno oko razlike 150 dukatov! Povišimo svotu za sto!

STANISLAV: 1 + 1. RUDOLF: Hah! Ovi dukati sidu već u mojem žepu! 2 + 4. STANISLAV: Ostajemo pri sto? RUDOLF: Povišimo na 200!

STANISLAV: Čini mi se, ti me kaniš brzo isplinjiti. 5 + 6.

RUDOLF: A gdo je čer mene isplinjio? 5 + 4. Jur opet dobivaš.

STANISLAV: Hoćeš sniziti svotu? RUDOLF: Ne! Zdignimo na 400!

STANISLAV: Ako ih imam toliko. RUDOLF: Kako ih ne bi imao?

STANISLAV: Dobro je. Ja imam 3 + 5.

RUDOLF: A ja? 5 + 5. Simo s 400 dukati! Danas ipak meni služi srića u igri. (Opet se naglo napije.)

STANISLAV: (uz brojenje dukatov) A meni u ljubavi.

RUDOLF: U ljubavi? Prema komu ili od koga?

STANISLAV: Sigurno ne od tvoje majke, gospe grofice. Ona bih najvolila, da bih ja jur danas otputovao.

RUDOLF: Onda ostaje još sama Dolores. (Opet pije).

STANISLAV (ozbiljno): Da, Dolores. Ako ne zahadjaš bolje s njom, zgubit ćeš nje ljubav.

RUDOLF: Hah! Nje ljubav? To je priklanjski snig. (Pijan nastavi:) Znaš ča? Sad ćemo staviti na igru, čega još nismo stavili. Ti svoju gitaru, a ja... ja ću staviti časnu sestru Dolorozu. Ako dobeneš, neka bude tvoja!

STANISLAV: Ti si pijan! To ne ide!

RUDOLF: Zač? Zač ne bi išlo?

STANISLAV: Ja se za svoju gitaru još nikad nisam kockao. A još manje ću se za človika.

RUDOLF: Onda ćeš se sada prvi put. Ili nimaš kuraža? Bojiš se, da ćeš zgubiti gitaru, ili se bojiš, da ćeš dobiti lipu Dolores? Ili ti znamda nije dost lipa?

STANISLAV: Pak još i kako lipa!

RUDOLF (podrugljivo): Misliš, da nisam vidio, kako bi ju najvolio svojim očima požrknuti?

STANISLAV: Rudolf! Ovo već nije šala!

RUDOLF: Igra ili ljubav? Gitara ili žena?

DOLORES (uprav dojde nutar s vrčem u ruki): Gitara ili žena? Za kakovu ženu govorite? Za kakovu ženu se igrate?

RUDOLF: Za tebe. (Hita kocke.)

DOLORES: Rudi! Za volju božju, si ti poludio? Ili me već zaista ne ljubiš?

RUDOLF: Ne boj se ništa. Glej! 6 pak 5 sam hitio. Ostat ćeš mi na vratu. Ali ča će tvoj Stanko prez gitare?

DOLORES: Kako misliš to: "tvoj Stanko"?

RUDOLF: Ča ga nimaš rado?

DOLORES: Znaš da ja mimo Boga samo tebe ljubim.

RUDOLF: Mimo Boga? Komu si se iznevjerila? A tako ćeš se i meni!

DOLORES: Kako moreš ovako govorit?

STANISLAV: Dolores, ne zami si k srcu njegovih riči. Vidiš, da je pijan. (Kroz ulazna vrata ulazi grof Ulrik Eberstein, ali nigdo ga ne opazi. Ostane stat pri ulazni vrati s mačem u ruki.)

RUDOLF: Gdo je pijan? Ti Poljak, ne prodikuj, nego hiti kocke! Ako nimáš 6 pak 6, bit će moja tvoja gitara.

STANISLAV (ukočeno gleda u hićene kocke) 6 pak 6 je. (Svi šutu.)

RUDOLF (počne se grohotom smijati): Ha-ha-ha. Sad imaš k gitari i ljubavnicu. Glej, ja sam kavalir. Prepušćam ti ju. Zabavljaš se s njom!

7. PRIZOR (RUDOLF, STANISLAV, DOLORES, EBERSTEIN, VALERIJA)

ULRIK Eberstein (strašnim glasom prekine grohotan smih Rudolfa) Grof Rudolf od Rosenberga! (Svi ga pogledaju prestrašeno). Brzo ti je prošao smih. Uzmi sablju i hodi! Mi se imamo obračunati!

RUDOLF: Zbog čega obračunati? Ča sam ti nasadio roge? (Smijuć kaže.)

ULRIK: Za te roge se jur kaje moja žena. A jedan od nas mora^{roge.}će za te roge umriti. RUDOLF: A to neću biti ja (Sa zidi sname mač.)

DOLORES: Za volju božju, ovako pijan se hoćeš boriti?

RUDOLF: Gdo je pijan? Daj mi mira! Poj k tvojemu Poljaku!

STANISLAV: Gospodo grofi! Ako me tribate pri dvoboju...

ULRIK (presiče): Ovo nij dvoboj, nego osmrćenje zločinca, zaklanje svinje, ka rova u tuđji vrti. (merista)

RUDOLF: Ako kaniš viditi, kako ću prebost ovoga staroga vepra, hodi!

DOLORES: Misli na sanju, kako ti je išlo s divljim veprom.

RUDOLF: Sanja pak stvarnost su dvoje. U sanji mogao sam biti u stiski. Ali u stvarnosti još nigdo nije pobio grofa od Rosenberga.

ULRIK: Ne brbljaj toliko, sviđja jedna! Hodi, da ti pustim tu pokvarenu krv! (Idu van po redu Ulrik, Rudolf, a za njimi Stanislav. Zvana se počne dvoboj. Nutar je čuti zveket oružja.)

DOLORES: O Mati Božja! Ne daj, da se nesrića stane. (Poklekne i dalje moli.) Ne daj, da bude Rudolf umoren, a još manje da postane umornikom! (Pri molitvi s odzad ulazi Valerija grofica.)

VALERIJA: Tu molitvu si moreš prištediti.

DOLORES: Kako morete tako govorit? Ča ne znate, zač ide?

VALERIJA: Sve znam. Nisam gluha. A kričali ste tako, da sam sve čula, početo od toga, da te je Rudolf stavio pri kockanju i zgubio. Sada ćemo se barem osloboditi vas obadvih. Sad moreš pojt s tvojim pjesnikom Poljakom, kuda hoćeš!

DOLORES: Kako morete ovako govoriti sada. Ča niste još razumili, da ide za život vašega sina?

VALERIJA: Nimaj brige za mojega sina. On još nikad nije bio pobijen u dvoboju. DOLORES: Ali ako osrti grofa Ulrika, bit će umornik.

VALERIJA: Umornik? On se samo brani od drskoga staroga Ulrika, ki se je usudio, da napade mojega sina ovde u našem gradu.

DOLORES: Umorstvo je umorstvo. VALERIJA: A ja ti velim, nigdo ga ne će odsuditi kao umornika, kad svoje poštenje brani na svojem pragu.

DOLORES: I grof Ulrik brani svoje poštenje.

VALERIJA (podrugljivo): Prekasno je brani. Ako se je jur stari vol ženio za tako mladu ženu, zač je nij bolje čuvao? (Vani strašan krik.)

DOLORES: Za volju božju, to je glas Rudolfa!

VALERIJA (probljedi): Moj sin? To je nemoguće! (Stanislav ulazi.)

DOLORES: Ča se je stalo, za miloga Boga?

STANISLAV (potučen ide k gitari): Ono ča se nij dalo ubajti.

VALERIJA: Reci, je Rudolf naranjen? -- Je mrtav?

STANISLAV: Uganjali ste. Primate moje sužalovanje.

VALERIJA: Oh, strahota! Moj sin mrtav! (Po stanki:) Ali i ovomu si nek ti kriva! Ako tebe ne bi bilo, bio bi moj sin jur davno oženjen.

DOLORES: I ovomu sam ja kriva? Nisam vam jur prije rekla, da će biti za Rudolfa nesrića, kad se Vi med nas postavljate?

VALERIJA: Ja bih bila kriva? Kriva si ti! Glej da još danas ostaviš ov grad! Poj tamo, odakle si došla!

STANISLAV: Hodi, Dolores! Nij se vridno vaditi. Ovde ostat ne moreš. Hodi s manom! Ja ću se skrbiti za te.

(ZASTOR. - po 2.činu duža stanka.)